

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง เด็กเร่ร่อนกับการใช้ยาเสพติดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อศึกษาการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยผู้ศึกษาเลือกศึกษา 4 ปัจจัย ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ภูมิฐานะ รายได้ มโนภาพแห่งตน 2) การสนับสนุนทางสังคมจาก ครอบครัว ชุมชน สังคมและสถาบัน 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน ได้แก่ ด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด สภาพปัญหาของครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดผู้ใช้ยาเสพติด และ 4) การใช้ยาเสพติด ได้แก่ ระยะเวลาการใช้ยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เด็กเร่ร่อน อายุ 5 - 24 ปี โดยศึกษาในพื้นที่ที่เป็นแหล่งชุมนุมของเด็กเร่ร่อน 10 พื้นที่ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าอิมพีเรียลเวิร์ลด์ลำโพง สมุทรปราการ พัฒน์พงษ์ ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน สีลม สถานีรถไฟหัวลำโพง สะพานอรุณฉิมรินทร์ ห้างสรรพสินค้าพาด้า สนามหลวง สะพานพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก เขตจตุจักร และอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ จำนวน 200 คน

การวิจัยใช้แบบสอบถามศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยสอบถามเด็กเร่ร่อน นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for Window เพื่อศึกษาค่าร้อยละ (Percent) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression) และการทดสอบสมมติฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กเร่ร่อน

จากการศึกษา พบเด็กเร่ร่อนในพื้นที่เขตจตุจักร (ร้อยละ 15.5) และในพื้นที่สนามหลวง (ร้อยละ 9.0) เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 80.0) มีอายุ 15 - 19 ปี (ร้อยละ 30.0) อายุน้อยที่สุดอยู่ระหว่าง 5 - 9 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 4.0) โดยเฉลี่ยเด็กมีอายุ 17 ปี เด็กเร่ร่อนเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 (ร้อยละ 54.0) เด็กมีภูมิฐานะเกิดในกรุงเทพมหานครมากที่สุด (ร้อยละ 23.4) และเด็กที่มีภูมิฐานะเกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด (ร้อยละ 34.0) พบเด็กเร่ร่อนมีภูมิฐานะเกิดในภาคใต้น้อยที่สุด

(ร้อยละ 1.5) เด็กเฝ้าส่วนส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวก่อนออกจากบ้านมาเฝ้าจน จำนวน 4 – 6 คน (ร้อยละ 69.5) โดยเฉลี่ยเด็กมีสมาชิกในครอบครัวประมาณ 5 คน เด็กส่วนใหญ่มีพี่น้องในครอบครัวก่อนออกมาเฝ้าจน 3 คน ส่วนใหญ่เป็นลูกคนโต ก่อนออกจากบ้านมาเฝ้าจนเด็กพักอาศัยอยู่กับพ่อแม่มากที่สุด (ร้อยละ 27.5) เด็กเกินกว่าหนึ่งในห้ามีอาชีพชอทาน (ร้อยละ 30.0) ส่วนใหญ่มีรายได้ ตั้งแต่ 1 – 100 บาท (ร้อยละ 74.7) รายได้เฉลี่ยประมาณ 127.56 บาท ระยะเวลาในการออกไปหารายได้ตั้งแต่ 10.00-18.00 น. คิดโดยรวมในหนึ่งวันเด็กส่วนใหญ่จะออกไปหารายได้ประมาณ 5 – 8 ชั่วโมง เด็กส่วนใหญ่มีระยะเวลาการออกจากบ้านมาเฝ้าจน 1 – 3 ปี (ร้อยละ 60.5) โดยเฉลี่ยประมาณ 3.68 ปี พบว่า สาเหตุที่เด็กออกจากบ้านมา เฝ้าจนเพราะทะเลาะกับพ่อแม่ (ร้อยละ 25.5) ความคาดหวังด้านอาชีพเด็กส่วนใหญ่อยากเป็นทหาร และคิดว่าตนเองต้องเขียนหนังสือเพื่อที่จะทำให้อะไรความคาดหวังเป็นจริง พบว่า เด็กกว่าครึ่งหนึ่งมีความทุกข์กังวล (ร้อยละ 53.3) ได้แก่ พ่อแม่ทะเลาะกันบ่อยครั้ง เด็กเฝ้าจนสองในห้ามีความรู้สึกว่าเขาเองไม่เท่าเทียมกับเด็กอื่นๆ ที่ไม่ได้ออกจากบ้านมาเฝ้าจน (ร้อยละ 40.0) เพราะตนเองไม่ได้อยู่กับพ่อแม่และไม่ทราบว่าจะทำอย่างไรให้เท่าเทียมกับเด็กอื่นๆ เด็กคิดว่าคนในสังคมมองเขาว่าเป็นเด็กไม่ดี เฝ้าจน จรจัด และเมื่อเด็กจำนวนครึ่งหนึ่งเมื่อเห็นคนอื่นใช้ยาเสพติดคิดว่าเป็นสิ่งไม่ดี (ร้อยละ 50.0) เด็กเฝ้าจนส่วนใหญ่เคยทะเลาะกับคนอื่นถึงขั้นทำร้ายร่างกาย (ร้อยละ 64.0) ด้วยวิธีการตีและชกต่อย พ่อแม่ของเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 64.0) พ่อมีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 39.4) แม่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 31.3)

5.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวชุมชนสังคมและสถาบัน

5.1.2.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวที่เด็กส่วนใหญ่ได้รับ ได้แก่ การสนับสนุนด้านการบอกถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด (ร้อยละ 63.5) รองลงมา ได้แก่ การสนับสนุนด้านเงิน (ร้อยละ 23.0) เมื่อได้เงินก็จะนำไปซื้ออาหาร ขนม และยาเสพติดประเภทต่างๆ เช่น บุหรี่ กาว เมื่อเกิดปัญหาเคยกลับบ้านไปปรึกษาสมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 22.0) มีการสนับสนุนด้านอาหารขณะที่ออกมาเฝ้าจน (ร้อยละ 14.5) การสนับสนุนด้านเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม (ร้อยละ 13.0) เมื่อไม่สบายสมาชิกในครอบครัวเคยมาดูแลหรือนำยามาให้ ในหนึ่งเดือนเด็กส่วนใหญ่เคยกลับบ้านเข้าบ้านประมาณ 1 – 2 ครั้ง (ร้อยละ 65.5) โดยเด็กให้เหตุผลว่าเพราะคิดถึงพ่อแม่ ญาติพี่น้อง พบว่า เด็กส่วนหนึ่งเมื่อกลับบ้านแล้วก็ยังออกจากบ้านมาเฝ้าจนอีก โดยให้เหตุผลว่า เพราะเมื่ออยู่บ้าน ชอบเที่ยวเตร่และติดเพื่อน

5.1.2.2 การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชนที่เด็กเฝ้าส่วนใหญ่ได้รับ ได้แก่ การสนับสนุนด้านอาหาร (ร้อยละ 73.0) รองลงมา ได้แก่ การบอกถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด (ร้อยละ 66.3) การสนับสนุนด้านที่พักพิง (ร้อยละ 51.1) การสนับสนุนด้านการให้คำปรึกษา (ร้อยละ 50.0) การสนับสนุนด้านสุขภาพอนามัย โดยการนำยามาให้เมื่อเจ็บป่วย (ร้อยละ 46.0) การสนับสนุนด้านเงิน (ร้อยละ 36.2) เด็กจะนำเงินที่ได้ไปซื้ออาหาร ขนม และยาเสพติดประเภทต่างๆ เช่น บุหรี่ สุรา กาว ยาบ้า เทียวเตร ร้องคาราโอเกะ และเล่นเกมส์ เด็กเฝ้าไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม ด้านยาเสพติดกับชุมชน (ร้อยละ 25.4) ได้แก่ การเข้าค่ายรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและทัศนศึกษา

5.1.2.3 การสนับสนุนทางสังคมจากสังคมและสถาบัน การสนับสนุนทางสังคมจากสังคมและสถาบัน พบว่า เด็กเฝ้ามากกว่าครึ่งหนึ่งเคยไปใช้บริการในหน่วยงานต่างๆ ที่ช่วยเหลือและให้บริการเด็กเฝ้า (ร้อยละ 54.1) หน่วยงานที่เด็กส่วนใหญ่เข้าไปใช้บริการมากที่สุด ได้แก่ บ้านสร้างสรรค์เด็ก ในหนึ่งอาทิตย์เด็กเข้าไปใช้บริการในหน่วยงานต่างๆ ประมาณ 1 - 2 ครั้ง (ร้อยละ 50.0) สิ่งประทับใจที่สุด ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนด้านอาหาร ได้พบเพื่อนใหม่ๆ ได้เข้าร่วมกิจกรรม สิ่งเห็นว่าควรปรับปรุง ได้แก่ ควรดูแลไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเด็กเก่าและเด็กใหม่ที่เข้าไปใช้บริการในหน่วยงาน เด็กเฝ้าเกินกว่าครึ่งหนึ่งเคยเข้าร่วมอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด (ร้อยละ 56.6) หน่วยงานที่เด็กเข้าร่วมอบรมมากที่สุด ได้แก่ บ้านสร้างสรรค์เด็ก ปัจจุบันเด็กเฝ้าส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ (ร้อยละ 90.5) เด็กที่เรียนหนังสือส่วนใหญ่อยู่นอกระบบการศึกษานอกโรงเรียน เด็กเฝ้าเกินกว่าครึ่งหนึ่งไม่เคยไปใช้บริการในสถานพยาบาลต่างๆ เมื่อเจ็บป่วย (ร้อยละ 56.5) และพบเด็กที่เคยใช้บริการในสถานพยาบาลต่างๆ (ร้อยละ 43.5) สถานพยาบาลที่เคยไปใช้บริการมากที่สุด ได้แก่ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลกลาง และศูนย์บริการสาธารณสุขทั่วไป

5.1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ยาเสพติดของเด็กเฝ้า ด้านทัศนคติต่อยาเสพติด ด้านสภาพปัญหาจากครอบครัว ด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน และด้านสภาพแวดล้อมใกล้ชิดผู้ติดยาเสพติด

5.1.3.1 ด้านทัศนคติต่อยาเสพติด เด็กเฝ้าส่วนใหญ่ได้รับการเตือนถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด (ร้อยละ 91.5) ผู้ที่เตือนเด็กบ่อยที่สุด ได้แก่ คนในชุมชนหรือคนใกล้ที่พัก (ร้อยละ 45.1) เด็กส่วนใหญ่คิดว่ายาเสพติดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ร้อยละ 92.0) โดยให้เหตุผลว่ายาเสพติดทำให้สุขภาพเสื่อมโทรมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้ไม่สบาย เด็กส่วนใหญ่รู้จักยาเสพติด (ร้อยละ 99.0) จากเพื่อนที่เสแและชายยาเสพติด ยาเสพติดเด็กรู้จักมากที่สุด ได้แก่ ยาบ้า

เด็กส่วนใหญ่เชื่อว่าถ้าใช้ยาเสพติดบ่อยครั้งแล้วจะทำให้ติดและเลิกได้ยาก (ร้อยละ 82.0) สาเหตุที่มีความเชื่อดังกล่าว เพราะจากประสบการณ์ของตนเองและเพื่อนที่ติดยาเสพติด เมื่ออยากจะเลิกก็ไม่สามารถได้ เนื่องจากมีความอยากยาจนทนไม่ไหวต้องกลับไปเสพยาเสพติดอีก เด็กส่วนหนึ่งไม่เชื่อว่าถ้าใช้ยาเสพติดบ่อยครั้งแล้วจะทำให้ติดและเลิกได้ยาก (คิดเป็นร้อยละ 6.0) เพราะเด็กมีความเชื่อว่าการเสพยาเสพติดนั้น ผู้เสพเป็นผู้กำหนดการใช้ยาเสพติด ไม่ใช่เสพยาเพราะฤทธิ์ของตัวยา เด็กจึงมีความคิดว่าหากคิดจะเลิกเสพยาเสพติดก็สามารถทำได้ไม่ยาก

5.1.3.2 ด้านสภาพปัญหาจากครอบครัว เมื่อเด็กเฝ้าจนอยากได้สิ่งของต่างๆ ผู้ดูแลเด็กก่อนออกจากบ้านมาเฝ้าจนเกินกว่าครึ่งหนึ่งจะให้ (ร้อยละ 51.0) ผู้ดูแลฯ บอกถึงเหตุผลก่อนลงโทษ (ร้อยละ 54.3) ผู้ดูแลฯ สนใจ ดูแล ไม่ปล่อยปละละเลย (ร้อยละ 50.8) ทำร้ายร่างกายเด็กอย่างรุนแรง (ร้อยละ 50.8) ด้วยวิธีการตบหน้า ผลัก (ร้อยละ 31.7) โดยเฉลี่ยเด็กถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงประมาณ 3 ครั้งต่อเดือน หากคิดเฉลี่ยในระยะเวลาหนึ่งปีเด็กถูกทำร้ายร่างกายประมาณ 36 ครั้งต่อปี เด็กเฝ้าจนเกินกว่าหนึ่งในห้ามีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวในลักษณะห่างเหิน (ร้อยละ 34.0) เด็กเฝ้าจนส่วนใหญ่คิดว่าพ่อแม่มีความสำคัญ (ร้อยละ 76.5) โดยให้เหตุผลว่าพ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิด อบรม เลี้ยงดู สั่งสอน สมาชิกในครอบครัวของเด็กเฝ้าจนใช้ยาเสพติด (ร้อยละ 65.0) ได้แก่ พ่อ แม่ พี่และน้อง ยาเสพติดที่ใช้ ได้แก่ สุรา บุหรี่ และยาบ้า เมื่อใช้ยาเสพติดแล้วจะมีอาการนอนไม่หลับเมาเวียนวาย อาละวาด ดุด่า คนในบ้านและชาวบ้านรอบข้าง บางครั้งหุนหันทำร้ายร่างกายสมาชิกในครอบครัว ผู้ศึกษา พบว่า ปัญหาครอบครัวของเด็กเฝ้าจนนั้นมีความสลับซับซ้อน ถึงแม้ว่าการศึกษา พบว่า ผู้ดูแลฯ จะตามใจเด็กอยากได้อะไรก็ให้หรือการบอกถึงเหตุผลก่อนลงโทษแต่เราก็ยัง พบว่า ผู้ดูแลฯ เกินว่าครึ่งหนึ่งจะทำร้ายร่างกายเด็กอย่างรุนแรง อาจกล่าวได้ว่าครอบครัวเลี้ยงดูเด็กจากครอบครัว หรือผู้ดูแลฯ นั้นเป็นไปผิดปกติ คือผู้ดูแลฯ มีอารมณ์ค่อนข้างแปรปรวนเดี๋ยวดีเดี๋ยวร้าย แสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลฯ ใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการระบายอารมณ์ความรู้สึกของตนเองพฤติกรรมดังกล่าว อาจส่งผลให้เด็กเกิดความสับสนในความรักที่ผู้ดูแลฯ แสดงออกต่อเด็กอาจเป็นสาเหตุให้เด็กเกิดภาวะความกดดัน จนไม่สามารถทนต่อสภาวะความกดดันดังกล่าวได้อีกต่อไป จึงอาจแสดงออกโดยการแสดงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนในลักษณะต่างๆ เช่น เสพยาเสพติดหรือหนีออกจากบ้าน เป็นต้น

5.1.3.3 ด้านอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน เด็กวัยรุ่นมีเพื่อนที่วัยรุ่นในกลุ่มประมาณ 3-4 คน (ร้อยละ 31.6) ส่วนกิจกรรมที่ชอบทำร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม คือ ดม กาว สูบบุหรี่ เที่ยวเตร่ และออกไปช้อปปิ้ง เพื่อนในกลุ่มใช้ยาเสพติด (ร้อยละ 89.3) ยาเสพติดที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ สารระเหย บุหรี่ ยาบ้า และสุรา เพื่อนในกลุ่มส่วนใหญ่เคยชวนให้เด็กใช้ยาเสพติด (ร้อยละ 82.4)

5.1.3.4 ด้านสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดผู้ใช้ยาเสพติด พื้นที่ที่พักอาศัยเป็นประจำของเด็กวัยรุ่นจะอยู่ใกล้กับสวนสาธารณะ (ร้อยละ 33.2) ได้แก่ สนามหลวง สวนลุมพินี และสวนจตุจักร รองลงมา ได้แก่ สถานีรถไฟ (ร้อยละ 21.2) ได้แก่ สถานีรถไฟ หัวลำโพง และสถานีรถไฟ บางกอกน้อย ส่วนพื้นที่ที่พักอาศัยอยู่เป็นประจำคือ ห้างสรรพสินค้า (ร้อยละ 13.5) ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน ห้างสรรพสินค้าพาต้า และห้างสรรพสินค้าอิมพีเรียลเวิร์ลด์ลำโพง สมุทรปราการ พื้นที่ที่เด็กวัยรุ่นชอบไปมากที่สุด ได้แก่ สนามหลวง ที่ชอบไปเพราะได้เที่ยวเตร่ เมื่อเวลาว่างตามเทศกาลต่างๆ ได้ไปหาเพื่อนและไปช้อปปิ้ง พื้นที่ที่พักอาศัยหรือวัยรุ่นของเด็กส่วนใหญ่มีคนใช้ยาเสพติด (ร้อยละ 91.8) พบว่า ส่วนใหญ่ได้สิ่งเสพติดจากร้านขายของชำหรือตามแหล่งชุมชนแออัด และซื้อจากเพื่อน

5.1.4 ข้อมูลการใช้ยาเสพติด

ยาเสพติดที่เด็กวัยรุ่นเคยใช้ส่วนใหญ่ ได้แก่ บุหรี่ (ร้อยละ 70.7) ในระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมาเด็กส่วนใหญ่ใช้ยาเสพติด (ร้อยละ 84.9) เด็กที่เสพยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 69.8) เด็กวัยรุ่นเริ่มใช้ยาเสพติดตั้งแต่อายุ 11 - 13 ปี (ร้อยละ 33.1) ระยะเวลาการใช้ยาเสพติด 3 - 4 ปี (ร้อยละ 26.0) ยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรก ได้แก่ บุหรี่ เด็กส่วนใหญ่ใช้ยาเสพติดสองประเภท ในลักษณะทั้งควบคู่ และทดแทนซึ่งกันและกัน ได้แก่ บุหรี่ และสารระเหย ยาเสพติดที่เด็กใช้บ่อยที่สุด ได้แก่ สารระเหย แหล่งที่เด็กซื้อยาเสพติด ได้แก่ ร้านขายของชำ เด็กส่วนใหญ่จะสารระเหย ได้แก่ กาว CPS ปริมาณที่ใช้ประมาณ 2 หลอดต่อวัน ราคาหลอดละ 5 บาท เฮโรอีน จะใช้ในประมาณ 1 เข็มต่อวัน ไม้ระยราคา ยาบ้าจะใช้ประมาณ 1 เม็ดต่อวัน ราคาเม็ดละประมาณ 80 - 100 บาท บุหรี่ใช้ประมาณ 20 มวนต่อวัน ราคา มวนละ 2 บาท พบว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กวัยรุ่นใช้ยาเสพติดมากที่สุดเพราะอยากลอง (ร้อยละ 37.0) เด็กส่วนใหญ่เสพยาเสพติดร่วมกับเพื่อน (ร้อยละ 71.7) เด็กกว่าครึ่งหนึ่งไม่เคยใช้อุปกรณ์การเสพยาร่วมกับเพื่อน (ร้อยละ 52.3) เมื่อมีเพื่อนใหม่เข้ามาในกลุ่มเด็กส่วนใหญ่ไม่เคยชวนเพื่อนใหม่ให้ยาเสพติด (ร้อยละ 74.3) เพื่อนใหม่ประมาณครึ่งหนึ่งเมื่อถูกชวนมักจะปฏิเสธ (ร้อยละ 56.8) เด็กส่วนใหญ่เคยลองเลิกใช้ยาเสพติด (ร้อยละ 52.8) เนื่องจากสาเหตุเพราะสุขภาพร่างกายไม่ดีมักจะไม่สามารถฝืนต่อ ส่วนใหญ่

เคยลองเลิกยาเสพติดประมาณ 1 – 2 ครั้ง (ร้อยละ 59.8) ส่วนสาเหตุสำคัญที่กลับไปใช้ยาเสพติดอีก เพราะมีความอยากยาหากไม่ได้เสพจะทำให้กระวนกระวายใจ มีความต้องการมากจนทนไม่ไหวจึงต้องกลับไปเสพอีก เด็กกว่าสองในห้าไม่เคยลองเลิกใช้ยาเสพติด (ร้อยละ 47.2) โดยให้เหตุผลว่าเพราะความอยากยา จนทนไม่ได้ และรู้สึกเครียดหากไม่ได้เสพ

5.2 การพิสูจน์สมมติฐานและการอภิปรายผล

5.2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้ยาเสพติดของเด็กแว่น

จากสมมติฐานทั้ง 8 ข้อ ปรากฏว่าตัวแปรต้น และตัวแปรตามในการศึกษาวิจัย คือ ตัวแปรอิสระ 13 ตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวแปรข้อมูลทั่วไปมี 6 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ภูมิฐานะ รายได้ มโนภาพแห่งตน 2) ตัวแปรด้านการสนับสนุนทางสังคมมี 3 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน การสนับสนุนทางสังคมจากสังคมและสถาบัน 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้ยาเสพติดของเด็กแว่นมี 4 ตัวแปร ได้แก่ทัศนคติต่อยาเสพติด สภาพปัญหาของครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับผู้ใช้ยาเสพติด ตัวแปรตามมี 1 ตัวแปร ได้แก่ การใช้ยาเสพติด โดยใช้ระยะเวลาการยาเสพติดเป็นตัวกำหนดการใช้ยาเสพติด ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตามในการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression) ผู้ศึกษาได้ทดสอบค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้ยาเสพติด ได้แก่ 1) เพศ 2) ภูมิฐานะเกิดในกรุงเทพมหานคร 3) การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว 4) การถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงจากครอบครัว และ 5) การมีเพื่อนใช้ยาเสพติด โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดของเด็กแว่นโดยเพศชาย น่าจะมีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดมากกว่าเพศหญิง

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการใช้ยาเสพติด จากการศึกษา พบว่า เพศในการศึกษานี้มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของเด็กแว่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 4.11) กล่าวคือ เด็กแว่นเพศหญิงมีระยะเวลาการใช้ยาเสพติดมากกว่าเพศชาย คือ เมื่อมีการกำหนดการใช้ยาเสพติดด้วยระยะเวลาแล้ว พบว่า เพศหญิงมีระยะเวลาการใช้ยาเสพติดยาวนานกว่าเพศชาย ซึ่งอาจเป็นเพราะจากสภาพจิตใจของเพศหญิงที่มีสภาพอ่อนไหวต่อปัญหาและความกดดันทางจิตใจ จึงอาจส่งผลเพศหญิงหันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออก เพศหญิงมีระยะ

เวลาการใช้ยาเสพติดยาวนานกว่าเพศชายเมื่อเทียบเป็นระยะเวลาการใช้ยาเสพติด ผลการศึกษานี้แตกต่างจากการศึกษาอื่นที่กล่าวมาเพราะใช้เพียงระยะเวลาเสพติดเป็นตัวกำหนด จากการศึกษาพบว่า เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 80.0 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทนกร ตั้งตน (2540 : 72) พบว่า เด็กเร่ร่อนมีเพศชายมากกว่าเพศหญิง และจากการศึกษาพบว่า เมื่อ 6 เดือนที่ผ่านมา นับถึงวันที่สัมภาษณ์มีจำนวนเด็กเร่ร่อนเพศชายใช้ยาเสพติดมากที่สุด (ร้อยละ 69.8) ผลจากการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสมบัติ บุญเมือง (2535 : 250) พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่ติดเฮโรอีน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและงานวิจัยของ ประไพศรี ช่อนกลิ่น 2530 : ช่างในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.2540 : 1) พบว่า อัตราการใช้ยาเสพติดเท่ากับ 0.43 เป็นเพศชายทั้งหมด

สมมติฐานที่ 2 ภูมิฐานะในกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน โดยเด็กที่มีภูมิฐานะอยู่ในกรุงเทพมหานครน่าจะใช้ยาเสพติดมากกว่าเด็กที่มีภูมิฐานะในต่างจังหวัด

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างภูมิฐานะกับการใช้ยาเสพติด จากการศึกษาพบว่า ภูมิฐานะในกรุงเทพมหานครในการศึกษานี้ มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 4.11) กล่าวคือ เด็กเร่ร่อนที่มีภูมิฐานะในจังหวัดกรุงเทพมหานครมีโอกาสเสี่ยงในการใช้ยาเสพติดมากกว่าผู้ตอบแบบถามที่มีภูมิฐานะในต่างจังหวัด ซึ่งจากการศึกษานี้ พบว่า จำนวนเด็กเร่ร่อนที่มีภูมิฐานะในจังหวัดกรุงเทพมหานครมากที่สุดร้อยละ 23.4 ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจของสำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานครและคณะ (2543 : 40) พบว่า เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่มีภูมิฐานะอยู่ในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 35.1 เมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครเป็นแหล่ง อุตสาหกรรมและความเจริญทุกด้าน ดังนั้น จึงเป็นเป้าหมายในการเข้ามาประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทที่ประสบปัญหาความล่มสลายของภาคการเกษตร ส่งผลให้ชาวชนบทต้องเข้ามาหางานทำในเมือง ซึ่งนอกจากเมืองหลวงจะเป็นแหล่งความเจริญแล้ว เมืองหลวงก็ยังเป็นแหล่งรวมของปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหา ยาเสพติด กองป้องกันและบำบัดยาเสพติด (2541 : 1) กล่าวว่า กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางในด้านต่างๆ ของประเทศเป็นเมืองที่มีปัญหาเฮโรอีนมากที่สุดในประเทศไทย และวังสระปทุม มาระเพ็ญ (2543 : 1) กล่าวว่า ลักษณะโครงสร้างทางสังคมในเขตกรุงเทพมหานครเป็นสังคมเมือง เป็นแหล่งรวมของผู้คนจากภาคต่างๆ และแหล่งความเจริญในทุกๆ ด้านการศึกษานิเวศวิทยาของ เซอร์ Schur (1965 : ช่างแล้ว ในสังคม ดัดโล. 2541 : 49) พบว่า นิเวศวิทยาของการเสพยาเสพติดเป็นที่นิยมแพร่หลายในเมืองใหญ่ ซึ่งจากการศึกษาเหล่า

นี่ยืนยันว่าเขตที่มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การย้ายอพยพ แหล่งสลัมย่านธุรกิจการค้า รวมถึงบริเวณที่ครอบคลุมกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ซึ่งประกอบด้วย โรงงาน ท่าเรือ สถานีรถไฟ ศูนย์การค้า ฯลฯ โดยลักษณะดังกล่าว พบว่า ผู้ติดยาเสพติดมักจะอาศัยอยู่ตามบ้านซึ่งมีลักษณะเป็นห้องๆ ในศูนย์กลางของเมือง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะในเมืองเป็นที่ซึ่งไม่มีผู้ใดพิจารณา กิจกรรมและการกระทำของเขา ซึ่งมีลักษณะทางความสัมพันธ์ที่เด่นชัดระหว่าง โครงสร้างทางนิเวศวิทยาและการแพร่กระจายของยาเสพติด คือจะระบอบมากในท้องที่ที่ประชาชนหนาแน่นภาวะเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่ำในหมู่มชนกลุ่มน้อย ทั้งนี้เพราะท้องที่และสภาวะการณดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรม การขยายตัวทางวัฒนธรรมสภาพไว้บรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งอาจก่อให้เกิดพฤติกรรมผิดสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคม ถือว่ามีอิทธิพลต่อการติดยาเสพติดกลายเป็นผู้ติดยาเสพติดง่าย และเร็วขึ้นแต่จากการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมประชาสงเคราะห์ (2509 : ช้างแล้วใน กนกวรรณ ศรีวณิช 2543 : 36 - 37) พบว่า เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่เป็นเด็กที่เคยอยู่ต่างจังหวัด ซึ่งอาจจะเป็นการศึกษาข้อมูลในอดีตที่มีการอพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานครมากในช่วงนั้น แต่ปัจจุบันเด็กเร่ร่อนเป็นผลของคนอีกรุ่นหนึ่งซึ่งเกิดจากพ่อแม่ที่อพยพมาในกรุงเทพมหานครนานแล้ว

สมมติฐานที่ 4 การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน โดยเด็กที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมากน่าจะมีการใช้ยาเสพติดน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมน้อย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ชุมชน สังคม และสถาบัน โดยในการศึกษานี้ การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว เน้นในด้านการให้ปัจจัยขั้นพื้นฐาน การสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน เน้นในด้านการจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านยาเสพติด และการสนับสนุนทางสังคมจากสังคมและสถาบัน เน้นในด้านการให้บริการกับหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและให้บริการเด็กเร่ร่อน จากการศึกษา พบว่า การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว ได้แก่ ด้านอาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เงิน การดูแลเมื่อเจ็บป่วย การให้คำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา และการบอกถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดในการศึกษานี้ มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 (ตารางที่ 4.11) กล่าวคือ จากการศึกษา เด็กเร่ร่อนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในเรื่องดังกล่าว เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ยาเสพติดมากกว่าเด็กเร่ร่อนที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวน้อย ผลการศึกษานี้แตกต่างจากงานวิจัยของ ศรีวรรณ เจียรวัฒน์ (2539 : 2) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเยาวชนควบคู่ไปกับ

การสนับสนุนของครอบครัวที่ดีมีส่วนเสริมสร้างและป้องกันเด็กและเยาวชนต่อปัญหายาเสพติด ซึ่งผลการศึกษาที่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะการสนับสนุนจากครอบครัวเมื่อเด็กออกจากบ้านมาเร็วขึ้น โดยการสนับสนุนทางวัตถุ ซึ่งตอบสนองเพียงความต้องการด้านร่างกายเท่านั้น เช่น การสนับสนุนด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และเงิน เป็นต้น กลับทำให้เด็กมีการใช้ ยาเสพติดมากกว่าเด็กที่ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวน้อย จะเห็นได้ว่าการสนับสนุนของครอบครัวในเรื่องดังกล่าวเป็นเพียงการตอบสนองความต้องการทางกายเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนให้เด็กใช้ยาเสพติดได้ เช่น การที่สมาชิกในครอบครัวให้เงินเด็กเมื่อได้เงินมาก็จะนำไปใช้จ่าย เพื่อให้ได้มาซึ่งยาเสพติดซึ่งจากการศึกษาของ ไตรรัตน์ ฟ้าปกาสิต (2543 : 166) พบว่า การใช้จ่ายของเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่ใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงหรือหาความสนุกสนาน เช่น ซื้ออาหาร ขนม ของเล่น เล่นเกมส์และนำไปซื้อกาบกระป๋อง 3 K หรือกาบหลอด และตลอดคล้องกับ นามณฑล สิมมื่นเปี่ยม (2536 อ้างใน พนมกร ตั้งตน. 2540 : 71) พบว่า เด็กวัยรุ่นจะหางานทำ และพยายามทำทุกอย่างที่จะได้เงินมาเพื่อซื้อสิ่งเสพติด ส่วนการสนับสนุนด้านการให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดนั้น จากผลการวิจัยของ ประกิจ โพธิอาศน์ (2541 : 151 อ้างใน รุราติ ศิวกาญจน์. 2536 : 104) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น การสนับสนุนทางสังคมจากการศึกษาของ ไกรวุฒิ วัฒนสิน (2536 : 118) พบว่า เครือข่ายทางสังคมของเด็กวัยรุ่น ผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเด็กวัยรุ่นมีหลายกลุ่ม เช่น ครอบครัว เพื่อน บุคคลในชุมชนที่เด็กวัยรุ่นพักพิงอยู่ ฯลฯ แต่เด็กวัยรุ่นจะมีความผูกพันใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนมาก แสดงให้เห็นว่าเพื่อนเป็นแรงสนับสนุนทางสังคมที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กวัยรุ่น จากอบสัน Jacobson 1986 : 252 อ้างในอภิรดี ชรรมากุล. 2541 : 30) การสนับสนุนทางสังคมแบ่งเป็น 3 ประเภท 1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ 2) การสนับสนุนด้านสติปัญญา 3) การสนับสนุนด้านสิ่งของ ผลจากการศึกษานี้ แสดงให้เห็นการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวนั้นมิใช่การสนับสนุนเพื่อตอบสนองความต้องการทางกายแต่เพียงอย่างเดียวแต่สิ่งที่สำคัญ และเป็นภูมิคุ้มกันยาเสพติดได้นั้น คือ การที่เด็กได้รับการเลี้ยงดู ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ซึ่งเด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้ขาดไป ดังนั้น หากต้องการแก้ปัญหาเด็กวัยรุ่นในการใช้ยาเสพติดในระยะยาวแล้ว นอกจากจะช่วยเหลือด้านปัจจัยในการดำรงชีวิตแล้วยังต้องให้ความสำคัญต่อการบำบัดทางจิตใจควบคู่ไปด้วย

สมมติฐานที่ 6 สภาพปัญหาของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน โดยเด็กมีสภาพปัญหาของครอบครัวมากน่าจะมีปัญหาเสพติดมากกว่าเด็กมีสภาพปัญหาของครอบครัวน้อย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างสภาพปัญหาของครอบครัวกับการใช้ยาเสพติดจากการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน กล่าวคือ เด็กเร่ร่อนที่ถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงจากครอบครัว มีโอกาสใช้ยาเสพติดมากกว่าเด็กเร่ร่อนที่ไม่ได้ถูกทำร้ายอย่างรุนแรงจากครอบครัว การถูกทำร้ายอย่างรุนแรงจากครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้ มีผลต่อการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า จำนวนเด็กเร่ร่อนเคยถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง ร้อยละ 50.8 วิธีการลงโทษที่พบมากที่สุดคือ การตบหน้า หรือผัดก ร้อยละ 31.7 รองลงมาคือ การตี หรือชกต่อๆ ร้อยละ 31.0 และพบว่า มีการทำร้ายร่างกายด้วยการใช้อาวุธ เช่น การใช้มีดและไฟزن ร้อยละ 9.5 ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิลลัม ดังคณานูว์ทซ์ (2535 : 21) และกรมประชาสงเคราะห์ (2509 : ช่างโน กนกวรรณ ศรีเกิน, 2543 : 36 - 37) ลักษณะของกลุ่มเด็กเร่ร่อนที่ได้รับแรงผลักดันอย่างรุนแรงจากครอบครัว คือ การถูกดูค่า และตบตี เป็นประจำจนเด็กทนไม่ไหว เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กออกจากบ้านมาเร่ร่อน เพราะไม่พอใจที่พ่อแม่ดูค่าหรือทนต่อการถูกเมียนตีอย่างรุนแรงไม่ได้และยังสอดคล้องกับ นพพร นพเจริญกุล (2521) พบว่า สาเหตุประการหนึ่งของการหนีออกจากบ้านของเด็กมาจากการลงโทษเมียนตีอย่างรุนแรง ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวพบว่า เด็กหนีบ้านเพราะแรงผลักดันจากครอบครัวประการหนึ่งคือ เด็กถูกทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งข้อค้นพบในงานวิจัยนี้สอดคล้อง และเชื่อมโยงกับข้อค้นพบของ เฮเกอร์ Hager (1971 : 6158) พบว่า เด็กที่ขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว มีโอกาสที่จะใช้ยาเสพติดให้โทษมากกว่าเด็กที่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวและสอดคล้องกับพรตุตี นิธิรัตน์ (2540 : 2) กล่าวว่าผลกระทบต่อดังเด็ก ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ มีผลกระทบต่พฤติกรรมของเด็กในระยะยาว และการทำทารุณกรรมเด็กยังเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาสังคมโดยรวม เช่น ทำให้เด็กติดยาเสพติด และยังสอดคล้องกับ จอห์น. เอกไว. และจูริฮิล (Jaudes PK, Ekwo E, Voorhis JV. 1995 : ช่างโน พรตุตี นิธิรัตน์, 2540 : ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สารเสพติดกับการกระทำทารุณกรรมต่อบุตร พบว่า มารดาที่ใช้ยาเสพติดกระทำทารุณกรรมต่อบุตรด้านร่างกาย ร้อยละ 30.2 ทำให้เด็กติดยาเสพติด ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยใช้อารมณ์ความรุนแรง ต่อเด็กมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กนอกจากจะเป็นแรงผลักดันให้เด็กออกจากบ้านแล้ว ยังส่งผลเชื่อมโยงให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยง

แบบหรือแปรปรวน มีความประหลาดที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ดิถยาเสพติด เป็นต้น ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูบุตรครอบครัวควรใช้เหตุผล และควรให้ความรักความเข้าใจมากกว่าการใช้อารมณ์และความรุนแรงในการตัดสินปัญหาในครอบครัว

สมมติฐานที่ 7 การมีเพื่อนใช้ยาเสพติดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน โดยเด็กที่มีเพื่อนใช้ยาเสพติดมากกว่าจะใช้ยาเสพติดมากกว่าเด็กที่ไม่มีเพื่อนใช้ยาเสพติด

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างการมีเพื่อนใช้ยาเสพติดกับการใช้ยาเสพติด จากการศึกษา พบว่า การมีเพื่อนใช้ยาเสพติดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อน กล่าวคือ เด็กเร่ร่อนที่มีเพื่อนใช้ยาเสพติดมีโอกาสใช้ยาเสพติดมากกว่าเด็กเร่ร่อนไม่มีเพื่อนใช้ยาเสพติด ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า การมีเพื่อนใช้ยาเสพติดมีผลต่อการใช้ยาเสพติดของเด็กเร่ร่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 (ดูตารางที่ 4.11) ผลการศึกษานี้ พบว่า เด็กเร่ร่อนส่วนใหญ่มีเพื่อนในกลุ่มดิถยาเสพติด ร้อยละ 83.9 ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในช่วงพัฒนาการ กล่าวคือ เด็กเร่ร่อนเป็นวัยของเด็กอยากรู้ อยากเห็น อยากผจญภัย รักสนุก ติดเพื่อนและสอดคล้องกับ ทนเมกร ตั้งตน (2540 : 74) กล่าวว่า เพื่อนมีบทบาทสำคัญสำหรับเด็กเร่ร่อน เพราะเด็กเมื่อออกมาเร่ร่อนเราจำเป็นต้องมีเพื่อนคอยปรึกษา คอยดูแล เพื่อนนี่เองที่สอนให้เด็กรู้จักสิ่งเสพติด และเพื่อต้องการอยากเข้ากับเพื่อนๆ ได้จึงใช้สิ่งเสพติดเหมือนเพื่อนๆ จะได้ไม่แตกต่างและสนุกร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรา มหาคณ และคณะ (2533 : 166 - 168) เมื่อเพื่อนนอกบ้านที่ยอมรับเด็กเข้ากลุ่ม เด็กคิดว่าอยู่ด้วยแล้วสบายใจกว่าหากเพื่อนที่คบไม่ค่อยดีจึงชักชวนไปในทางที่เสียหาย เช่น สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เป็นต้น และสวาดี (Swadi 1988 : อ้างใน ธนายุต ธนธิตี 2543 : 55) พบว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นมากกว่าครอบครัวและสอดคล้องกับ วิลลภ ตั้งคณานุรักษ์ (2535 : 69) นับเป็นอัตราเสี่ยงค่อนข้างสูงที่สุดที่เด็กเร่ร่อนจะใช้สิ่งเสพติดเพราะการมีผู้ชม และการรวมตัวของเด็กที่ขาดความรักความอบอุ่น มักจะหาทางเลือกให้กับชีวิตตนเอง โดยเลือกสิ่งทดแทนการขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ก็คือเพื่อนที่ร่วมเสพ ร่วมคิด ร่วมทำเป็นกลุ่ม และการศึกษาที่ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สามารถ เพ็ชรขอบ (2544 : บทคัดย่อ ; ยุบลวรรณ ประมวลรัฐการ 2532 ; ประภาลี สุทธรรศน์ 2536 ; สนิท สมัคการ และคณะ 2530 ; ธิติ รัตนโชติ 2539 อ้างใน กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล 2542 : 77 ; สามารถ เพ็ชรขอบ (2544 : บทคัดย่อ) สาเหตุที่ทำให้วัยรุ่นใช้ยาเสพติดมากที่สุดคือ การมีเพื่อนดิถยาเสพติดมีความสัมพันธ์ต่อการดิถยาเสพติดของวัยรุ่น ผลจากการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของการคบเพื่อนมีความสำคัญคือพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน

กรณีศึกษาการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

การดำเนินงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ มีหน้าที่ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย

1. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

2. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

3. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

5.4 แนวทางในการแก้ไขปัญห

5.4.1 ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการวิจัย เด็กเร่ร่อนกับการใช้ยาเสพติดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะทางในการป้องกัน แก้ไข พิษุ่ และพัฒนามากลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการบรรเทาปัญหาเด็กเร่ร่อนต่อไป ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.4.1.1 แนวทางในการป้องกันปัญหา

1. ครอบรณรงค์ปลูกจิตสำนึกครอบครัว ใ้้งดการใช้ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชนและสมาชิกในครอบครัวทุกคน โดยในการอบรมเลี้ยงบุตรธิดาควรใช้เหตุผลมากกว่าการใช้อารมณ์ และการแสดงพฤติกรรมความรุนแรง เช่น การทุบตีเด็ก เนื่องจากการใช้ความรุนแรงมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็กทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
2. ครอบครัวควรให้ความรู้เกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของยาเสพติดกับบุตรพร้อมทั้งสร้างสำนึกรับผิดชอบตนเอง ใ้กับบุตรไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและรู้จักการปฏิเสธยาเสพติด โดยการสร้างสถานการณ์จำลอง เมื่อถูกเพื่อนชักชวนใ้ใช้ยาเสพติด เด็กจะมีวิธีการปฏิเสธยาเสพติดนั้นอย่างไร เป็นต้น
3. ครอบครัวควรดูแลเรื่องการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชน เพราะเยาวชนเมื่อไปคบเพื่อนที่ติดยาเสพติดจะทำให้เกิดความเสี่ยงในการใช้ยาเสพติดสูง
4. สมาชิกในชุมชนควรร่วมกันสอดส่องดูแลชุมชน ใ้ปลอดภัยจากยาเสพติดหากมีคนในชุมชนติดยาเสพติดควรนำไปบำบัดยังสถานบำบัด และหากไม่ยอมเลิกใ้ใช้มาตรการทางสังคม เช่น สมาชิกในชุมชนไม่คบหาสมาคมด้วย หรือตัดการใ้เครื่องสำราญบุด โภค อาทิตัดน้ำตัดไฟ และหากไม่ยอมเลิกอีกใ้ดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป
5. ชุมชนควรจัดกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ใ้ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดใ้โทษแก่เด็กและเยาวชน และสมาชิกในชุมชนใ้ทราบและตระหนักถึงปัญหา
6. ครอบรณรงค์ใ้สังคมตระหนักถึงปัญหาเด็กเร่ร่อน และมองเด็กเร่ร่อนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทุกคนควรมีส่วนร่วมกันดูแลรับผิดชอบ

5.4.1.2 แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. ควรมีการฟื้นฟูด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาครอบครัวของเด็กเร่ร่อน เช่น การเตรียมความพร้อมครอบครัวในการรับเด็กกลับบ้าน ในกรณีที่ไม่สามารถนำเด็กกลับบ้านได้ หรือไม่สามารถหาครอบครัวเด็ก พบอาจหาครอบครัวอุปถัมภ์ให้กับเด็กเหล่านี้ ซึ่งปัญหาของเด็กกลุ่มนี้ค่อนข้างมีความซับซ้อน ดังนั้น ควรมีการศึกษาความต้องการของเด็กและแก้ไขปัญหาตามสภาพปัญหาของเด็กแต่ละคน เพื่อให้การแก้ปัญหาที่ตรงจุด
2. ควรสนับสนุนให้กลุ่มเด็กและเยาวชน ได้ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับชุมชนด้วยกิจกรรม เช่น กิจกรรมด้านกีฬา เป็นต้น
3. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีอาสาสมัครในชุมชน เพื่อดูแลความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในชุมชน
4. ควรมีการศึกษาและสำรวจเด็กเร่ร่อนที่ต้องการเลิกยาเสพติด และนำส่งไปบำบัดยังสถานบำบัดยาเสพติด และติดตามผลอย่างใกล้ชิด
5. หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรดูแลเรื่องความขัดแย้งระหว่างเด็กเร่ร่อนที่เข้าไปใช้บริการในหน่วยงาน เพราะความขัดแย้งนี้อาจส่งผลให้เด็กเกรงกลัว เบื่อหน่าย จนไม่อยากเข้าไปใช้บริการ ซึ่งทำให้เด็กเสียโอกาสในการได้รับความการคุ้มครองและช่วยเหลือ โดยอาจจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กๆ เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬา เป็นต้น
6. รูปแบบและวิธีการช่วยเหลือดูแลเด็ก นอกจากการช่วยเหลือด้านปัจจัยขั้นพื้นฐานตามความต้องการพื้นฐานการดำรงชีวิตแล้ว ควรเน้นการให้ความรักความเข้าใจในวัฒนธรรมและความต้องการของเด็ก เช่น การทำอย่างไรให้เด็กเห็นว่าสถานสงเคราะห์หรือบ้านเปิดเป็นเหมือนบ้านหลังที่สอง เมื่อมีปัญหาจะคิดถึงและเห็นว่าครูเจ้าหน้าที่เป็นเสมือนญาติพี่น้องในครอบครัว เป็นต้น
7. การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินงานแบบเชิงรุกเข้าพื้นที่ เนื่องจากโดยธรรมชาติของเด็กเร่ร่อนชอบความเป็นอิสระ ดังนั้น การทำงานกับเด็กกลุ่มนี้ต้องทำงานในพื้นที่มากกว่าการตั้งรับกับปัญหา

5.4.1.2 แนวทางการฟื้นฟู

1. ด้านร่างกาย ควรให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพร่างกายแก่เด็กวัยรุ่น เช่น การให้ความรู้เรื่องฤทธิ์ของยาเสพติด ผลกระทบ ระยะเวลาที่มีผลต่อสุขภาพ เป็นต้น
2. ด้านจิตใจ สร้างกำลังใจให้เด็กมองเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น การสร้างกิจกรรมกลุ่มให้เด็กมีการรวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อชุมชน สังคม อาทิ กลุ่มเด็กพิทักษ์ความสะอาดในชุมชน โดยมอบหน้าที่ให้คัดเลือกและกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ซึ่งนอกจากจะทำให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง ยังสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเด็กกับสมาชิกในชุมชน และยังเป็นการสร้างรายได้ให้กับเด็กด้วย
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครอง และดูแลเด็กวัยรุ่นควรประสานงานกับสถาบันทางการแพทย์ เพื่อขอความร่วมมือให้เด็กวัยรุ่นสามารถเข้ารับการรักษาฟรี

5.4.1.3 แนวทางการพัฒนา

1. ควรสนับสนุนให้เด็กได้เรียนหนังสือ เช่น การเรียนในระบบการศึกษาออกโรงเรียน
2. ควรมีสอนทักษะด้านอาชีพตามที่เด็กสนใจ เพื่อเป็นวิชาชีพติดตัวสิ่งสำคัญ ควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงด้วย

5.4.2 ข้อเสนอสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยทางออกของเด็กวัยรุ่นในการเลิกใช้ยาเสพติด
2. ควรวิจัยความต้องการการสนับสนุนทางสังคมของเด็กวัยรุ่น
3. ควรวิจัยมาตรฐานการคุ้มครอง การช่วยเหลือเด็กวัยรุ่น
4. ควรวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของเด็กวัยรุ่น โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสังเกต